

Solflata Barnehage
Øystein Møylas veg 35

7031 TRONDHEIM

Vår saksbehandler
Elin Grønvold Aunet

Vår ref.
20/53959
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
23.11.2020

Solflata barnehage - rapport fra tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. - varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte den 18.9.2020 tilsyn ved Solflata barnehage. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen fremmer trivsel og gode psykososiale forhold (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Solflata barnehage har startet arbeidet med en plan for psykososialt miljø som beskriver barnehagens arbeid med fremming av gode psykososiale forhold og som også inneholder beskrivelse av forebygging av mobbing og andre krenkelser. Planen viser også til rutine for håndtering av mobbing.

Vårt inntrykk er at Solflata barnehage vektlegger fremming av et godt psykososialt miljø i barnehagen, og er i en prosess hvor arbeidet med dette er i utvikling og har ført til økt bevissthet og handlekraft. Tilsynet gav inntrykk av at sakene som er blitt avdekket følges opp. Dokumentasjonen av hvordan barnehagen systematisk jobber med å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser er noe mangelfull, og barnehagen må jobbe videre med rutinebeskrivelsene.

Det ble funnet ett avvik ved tilsynet.

Avvik 1:

Solflata barnehage har ikke i tilstrekkelig grad beskrevet sin praksis/rutiner for avdekking av mobbing, krenkelser og overgrep og oppfølging av slike hendelser.

I tillegg ble det gitt flere merknader, hvor Miljøenheten mener barnehagen har et forbedringspotensial.

Frist for uttalelse til varsel om pålegg er 15.12.2020

Denne tilsynsrapporten er et varsel om at vi vurderer å gi virksomheten pålegg om retting. Dersom dere mener at beskrivelsen i denne rapporten ikke er korrekt eller har kommentarer til pålegg og frister som vi varsler her, ber vi om skriftlig tilbakemelding om dette **15.12.2020**. Etter denne datoen vil vi kunne fatte pålegg om retting. Dere vil motta et eget brev om videre oppfølging.

Frist for retting av avvik

Frist for retting av avvik vil bli satt til **01.02.2020**.

2. Beskrivelse av Solflata barnehage

Solflata barnehage er en foreldreeid barnehage med til sammen 27 barn fordelt på en avdeling for småbarn (0-3 år) og en for storbarn (2-6 år). Barnehagen har det siste året hatt ustabilitet med styrerfunksjonen, og barnehagen hadde ved tilsynet konstituert styrer/daglig leder.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedvekt på psykososiale forhold (§ 12) og tilhørende internkontrollsystem. Det ble foretatt en gjennomgang av dokumentasjon og intervju med barnehagens ledelse, representanter fra styret og samarbeidsutvalget samt intervju av to ansatte. Fagenhet for oppvekst og utdanning deltok ved tilsynet som rådgiver.

Dokumentasjon fremlagt ved tilsynet

- Ledelsens oppsummering og redegjørelse for det psykososiale miljøet og praksis/arbeidsmetoder
- Rutiner for oppstart
- Rutine for overgang mellom avdelinger
- Rutine "Barn som blir mobbet"
- HMS-årshjul
- Plan psykososialt miljø
- Aktivitetsplan HMS og bruk av bedriftshelsetjeneste
- Utkast til årsplan 2020/2021
- Plan for videre implementering av PBL Mentor

Deltakere ved tilsynet

Annie Toven, konstituert styrer/ daglig leder Solflata barnehage
Tommy Pedersen, styreleder,
Margrete Resellmo, styremedlem
Kine Lian, medlem i samarbeidsutvalget
Hilde Moen, barnehagelærer, pedagogisk leder
Kine Lillesand, pedagogisk medarbeider
Tove Rolseth, Fagenhet for oppvekst og utdanning
Elin Grønvold, Aunet, Miljøenheten
Bente Løvlie Høier, Miljøenheten

3.1 Har barnehagen oversikt over det psykososiale miljøet?

Merknad 1: Barnehagen bør ta i bruk systematiske barnesamtaler.

Merknad 2: Barnehagen bør i større grad dokumentere/loggføre/referatføre observasjoner om enkeltbarn, eller barnegruppen og ansattes refleksjoner.

Observasjon

Ved tilsynet ble de psykososiale forholdene ved barnehagene beskrevet som hovedsaklig gode. Dette begrunnes med observasjoner i det daglige og spørreundersøkelse blant foreldre høsten 2020. Ved tilsynet opplyste ledelsen at barnehagen har tre pågående saker hvor det vurderes spesialpedagogisk hjelp. Barnehagen har ingen pågående saker der det er klager eller mistanke om mobbing.

Ledelsen og personalet beskriver en liten og oversiktlig barnehage hvor "alle kjenner alle", både barn og voksne. Barnehagen legger stor vekt på å organisere barna i smågrupper, slik at de voksne kommer tett på og ser hvert barn bedre og at barna blir mer synlige for hverandre. Personalet har tatt i bruk verktøyet ASK (Alternativ og supplerende kommunikasjon) for bedre å forstå uttrykk hos de minste barna. Observasjoner og saker diskuteres i personalet i eksempelvis avdelingsmøter, personalmøter, ledermøter.

Barnehagen har tatt i bruk relasjonskartlegging for relasjoner voksne - barn. Det er utarbeidet en plan for oppfølging/videre arbeid og arbeidet skal evalueres to ganger årlig. Det har hittil ikke vært gjennomført systematiske barnesamtaler.

I foreldreundersøkelsen i høst, har blant annet foreldrenes oppfatning av barnas trivsel og relasjoner mellom barn og voksen blitt vurdert. Ledelsen er oppmerksom på at ca 1/3 av foreldrene er nye i barnehagen, og at noen av svarene kan være basert på kort tids erfaring med barnehagen. Spørreundersøkelsen følges opp ved foreldresamtaler mot slutten av året.

Vurdering

Vårt inntrykk er at barnehagen gjennom ulike metoder som observasjon, refleksjon og diskusjoner i personalet i hverdagen kartlegger og skaffer seg oversikt over det psykososiale miljøet i barnehagen. Samtidig er det viktig at barnehagen følger opp spørreundersøkelsen blant foreldre, når de nye foreldrene har fått mer erfaring med barnehagen. Dette er særlig viktig med tanke på at det har vært manglende kontinuitet i barnehagens ledelse, den siste tiden.

Barnehagen må sørge for at alle barn får ivaretatt sin rett til å uttrykke seg og ha innflytelse på hverdagen i barnehagen. Det må her tas hensyn til at små barn har et begrenset verbalspråk og grunnlag til å fortelle hva de tenker og føler, men de fleste har et tydelig kroppsspråk og kommuniserer gjennom handlinger. Bruk av barnesamtaler, som barnehagen selv har ført opp i årshjulet, kan bidra til å ivareta barns rett til å uttrykke seg. Dette fordrer at barnehagens gjennomfører samtaler systematisk, og vurderer barns alder og modenhet, til enhver tid.

Arbeidet med å dokumentere skriftlig observasjoner, eller kartlegginger av barn, må følges opp, slik at det blir tilgjengelig for barnets foreldre. Dette kan også bli viktig i barnehagens arbeid med å vurdere egen praksis.

Barnehageeier bør sørge for at barnehagens internkontroll og utforming av rutiner i tråd med miljørettet helsevern for barnehager og skoler ivaretas fortløpende, uavhengig av ledelsen i barnehagen.

3.2. Har barnehagen en plan for systematisk og kontinuerlig arbeid for å oppnå et godt psykososialt miljø? Jobber barnehagen systematisk med fremming av trivsel og vennskap og forebygging av krenkelser?

***Merknad 3:** Barnehagen bør i større grad konkretisere og skriftliggjøre hvordan de jobber forebyggende mot krenkelser og overgrep fra voksne.*

***Merknad 4:** barnehagens beskrivelse av det forebyggende arbeid bør i større grad systematiseres. Vi anbefaler at dette samles i ett dokument eller på andre måter tydeliggjøre sammenhengen mellom de ulike beskrivelsene/dokumentene av hvordan barnehagen jobber forebyggende.*

***Merknad 5:** Barnehagen bør i større grad utarbeide og skriftliggjøre kompetanseplan for personalet.*

Observasjon

Både ledelsen og personalet trekker fram praksisen med å dele opp mindre grupper som viktig i barnehagens arbeide med det psykososiale miljøet. Det legges også vekt på faste rutiner, fast dagsrytme, at alle barna er kjent med alle voksne og rutiner for tilvenning for nye barn og overgang mellom småbarn og storbarn. Praksisen er delvis beskrevet i "plan for psykososialt miljø", noe i Årsplanen og også delvis oppsummert av ledelsen i dokument oversendt Miljøenheten i forkant av tilsynet.

Forebygging av krenkelser og overgrep:

Personalet har snakket litt om hva som ligger i mobbing, men har ikke tydelig definert hva som ligger i "mobbing" og "krenkelser". Plan for psykososialt miljø beskriver også i noen grad hvordan barnehagen jobber for å forebygge krenkelser og mobbing, og ved tilsynet beskrev både ledelsen og ansatte konkrete eksempler.

Når det gjelder forebygging av overgrep fra voksne, er dette ikke beskrevet i den dokumentasjonen vi har fått oversendt fra barnehagen. Utover innhenting av lovpålagt politiattest har barnehagen ikke beskrevet andre tiltak/ rutiner som kan være med å forebygge overgrep fra ansatte i barnehagen, heller ikke hvordan barnehagen ivaretar sin melde- og opplysningsplikt.

I et av intervjuene kom det også frem at barnehagen ikke har tydelige rutiner på hvilke observasjoner av barn som skriftliggjøres, og om de deles med barnas foreldre. En av de ansatte forteller også at det er behov for kompetanseheving for å oppdatere seg på barn som har vansker med å mestre hverdagen. Barnehagen kunne ikke legge fram en kompetanseplan ved tilsynet.

Styreleder og fungerende styrer ved barnehagen opplyste at da tidligere mangeårig styrer ved barnehagen sluttet i fjor, ble det avdekket store mangler på internkontroll og dokumentasjon av rutiner og planer. Barnehagen har ikke greid å tilsette ny fast styrer i løpet av siste år, noe som har medført at dokumentasjon av internkontrollen ennå ikke er på plass. Barnehagen har kjøpt inn PBL Mentor, og arbeider nå med å tilpasse systemet egen praksis.

Vurdering

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler og veilederen Miljø og helse i barnehagen har i § 12 forventninger til barnehagens systematiske arbeid med psykososialt miljø. Rammeplan for barnehager gir det faglige grunnlaget for å ivareta barnas psykososiale miljø i barnehagen, og beskriver både fremming av trivsel og vennskap og forebygging av krenkelser. Det forventes at barnehagene har en plan for barnehagens systematiske og kontinuerlige arbeid for å oppnå et godt psykososialt miljø og rutiner for oppdatering og oppfølging av planen. Dette krever at barnehagen jevnlig vurderer det pedagogiske arbeidet og jobber systematisk og kontinuerlig, med å beskrive barns opplevelse av det psykososiale miljø i barnehagen.

Vi vurderer at innholdet i Solflata barnehages plan for psykososialt miljø og redegjørelsen fra barnehagen i forkant av tilsynet beskriver mye rundt barnehagens målsetting og generelt hvordan personalet ønsker å jobbe for å fremme et godt psykososialt miljø. Barnehagen har beskrevet dette gjennom flere dokumenter. Barnehagen bør likevel i større grad konkretisere, skriftliggjøre og ikke minst systematisere hvordan dere jobber forebyggende mot mobbing, krenkelser, overgrep og vold mellom barn - barn og barn - voksen. Dette kan med fordel samles i ett dokument. Barnehagen bør også i denne sammenhengen i større grad utarbeide og skriftliggjøre kompetanseplan for personalet.

3.3. Har barnehagen metoder og rutiner for avdekking av mobbing, krenkelser og overgrep og oppfølging av hendelser?

Avvik 1: Solflata barnehage har ikke i tilstrekkelig grad beskrevet sin praksis/ rutiner for avdekking av mobbing, krenkelser og overgrep og oppfølging av slike hendelser.

Det må utarbeides skriftlige rutiner som gjelder avdekking og håndtering av hendelser. Rutiner må være konkrete og med tidsangivelser for evaluering samt beskrive hvordan arbeidet skal dokumenteres.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler §§ 12. Psykososiale forhold og 4. Ansvar. Internkontroll

Observasjon

Saksgangen ved avdekking av mobbing er delvis beskrevet i Plan for psykososialt miljø og i rutinen "Barn som blir mobbet". Denne rutinen er i stor grad basert på mal/forslag fra PBL Mentor, men barnehagen har gjennomgått rutinen også lagt til noen punkter som beskriver egen praksis. Rutinen beskriver tidlig loggføring, men styrer opplyste ved tilsynet at de må være mer bevisste på dette punktet og loggføre tidligere.

Ledelsen og personalet ga eksempler på hva de ser etter som kan tyde på mistrivsel, mobbing m.m. Hendelser og tema som ønskes diskutert settes opp som punkt på sakliste for avdelingsmøter. Her gjennomgås hendelsen, diskuterer, man enes om tiltak og evaluerer i neste møte. Oppfølging dokumenteres i barnemapper etter hvert, og det gjør også notater dersom hendelsen diskuteres med foreldre.

Vurdering

Veileder til forskriften "Miljø og helse i barnehagen" forutsetter at barnehagene har metoder og rutiner for avdekking av krenkende adferd og oppfølging av eventuelle hendelser. Praksisen for

hvordan barnehagen jobber med dette skal være skriftliggjort (jfr bestemmelsene om internkontroll). Forskriftens bestemmelser om internkontroll tilsier at dette skal skriftliggjøres.

Basert på barnehagens beskrivelser har vi inntrykk av at personalet er bevisst sin rolle når det gjelder observasjoner og tilstedeværelse for å kunne avdekke utestenging, krenkelser eller mobbing. Det ser ut til å være lav terskel for å diskutere observasjoner og gripe inn. Den skriftlige rutinen for oppfølging av barn som blir mobbet er i stor grad basert på mal/forslag fra PBL Mentor, men barnehagen har gjennomgått rutinen og lagt til noen punkter som beskriver egen praksis.

Etter vår vurdering mangler det noe tydeliggjøring og systematisk beskrivelse av barnehagens metoder og rutiner for avdekking av krenkende adferd og at barnehagen må jobbe videre med dette.

Punkter vi forventer bedre beskrivelser av er:

- Skriftlige rutiner som viser hvordan barnehagen avdekker barn som blir utsatt for vold, overgrep, eller som lever i en vanskelig omsorgssituasjon, og som kan utløse ansattes melde- og opplysningsplikt.
- Hvordan hendelser som avdekkes vurderes ut i fra alvorlighetsgrad, når det skal iverksettes tiltak og barnehagens vurdering av om tiltakene har ønsket effekt.
- Tiltaksplan som viser barnehagens arbeid med å iverksette og følge opp tiltak. Tidsperspektivet i saksgangen er i dag lite konkretisert.
- Beskrivelse av tidsperspektiv /tidslinje for når andre hjelpeinstanser må kontaktes for ivaretagelse av barn og foreldre.
- Beskrivelse av hva som skal dokumenteres, når loggføringen skal starte og på hvilken måte.
- Beskrivelse av hvordan bekymringer fra foreldre skal tas imot og dokumenteres.
- Rutiner for håndtering av krenkelser mellom barn og barn og barn- ansatte. Disse bør beskrive hva som skal skje, når, hvem som har ansvar, og hvordan barnehagen dokumenterer egne observasjoner eller kartlegginger av barn.
- Beskrivelse av hvordan barnehagen forholder seg til taushetsplikt, og sikrer at foreldre er kjent med disse rutinene (jfr krav i Barnehageloven).

Barnehagen må derfor i større grad systematisere og skriftliggjøre sine rutiner for avdekking, dokumentering og håndtering av slike hendelser.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Informasjon om endring av regelverk:

Regelverket på dette området vil bli endret i 2021 ved at bestemmelser om psykososiale forhold tas inn i Lov om barnehager fra 1.1.2021. Bestemmelsene harmoneres med bestemmelser i Lov om opplæring og vil gi barn rett til godt psykososialt miljø. Det kommer også bestemmelser om aktivitetsplikt og dokumentasjonsplikt. Forskrift om miljørettet helsevern §12 forventes endret sommeren 2021 slik at deler av bestemmelsene om psykososialt miljø fjernes. Dette for å hindre regulering i to lovverk.

Varsel om pålegg

Vi opplyser om at miljøsjefen kan gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om folkehelsearbeid § 14 om retting). Varslet er gitt med hjemmel i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Med hilsen
Trondheim kommune

Hans Fredrik Nyvold Kvitvang
enhetsleder

Elin Grønvold Aunet
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopimottaker:

Fagenhet for oppvekst og utdanning v/ Tove Rolseth